

9. State complex program of high technologies: Law of Ukraine on April 9, 2004 N 1676-IV. Web. <<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1676-15>>.
10. Guidelines on the development agenda regional programs, monitoring and reporting on their fulfillment: Order of the Ministry of Economy of Ukraine from 04.12.2006 N 367. Web. <<http://www.ibser.org.ua/UserFiles/File/Legislation/Budget/367.pdf>>.
11. Maksyuta, A., and I. Chugunov. "Budget component of social development." *Bulletin KNTEU* 3(2012). Print.
12. Myarkovsky, A., and I.Y. Chugunov "Fiscal policy as part of the socio-economic development." *Bulletin KNTEU* 5(2010) : 5-15. Print.
13. *Reform of the budgetary system of Ukraine on innovative principles: monograph*. Ed. F.O.Yaroshenko. Kyiv: Ministry of Finance of Ukraine, 2010. Print.
14. Principles of local development programs (manual for civil servants). Web. <<http://www.scribd.com/doc/63681498/>>.

Рецензенти:

Ткачук І.Г. – д.е.н., професор, зав. кафедри фінансів ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»;

Криховецька З.М. – кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».

УДК 336.48:339.96

ББК 65.26

Вусятицька М. П.

**РОЛЬ МІЖНАРОДНОЇ ФІНАНСОВОЇ ДОПОМОГИ В СТИМУЛЮВАННІ
ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ**

ДВНЗ «Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника»,
Міністерство освіти і науки України,
кафедра фінансів,
76000, м. Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 57,
тел.: 0342 752391,
e-mail: kfin@pu.if.ua

Анотація. У статті розглянуто обсяги та структуру міжнародної фінансової допомоги, наданої для реалізації проектів економічного розвитку нашої держави та її регіонів. Обґрунтовано важливість залучення коштів міжнародних організацій та іноземних країн в період економічної кризи, коли бюджетних ресурсів для фінансування розширеного відтворення недостатньо. Проаналізовано вплив та ефективність використання фінансових ресурсів, наданих Україні у рамках фінансування міжнародних проектів. Визначено основні недоліки в залученні та використанні коштів міжнародної фінансової допомоги. Запропоновано перспективні напрямки фінансової співпраці України з зарубіжними країнами та міжнародними організаціями в сфері регіонального економічного розвитку.

Ключові слова: міжнародна фінансова допомога, гранти, міжнародні проекти, економічний розвиток.

Vusyatytska M.P.

**ROLE OF INTERNATIONAL FINANCIAL ASSISTANCE IN STIMULATION OF
ECONOMIC DEVELOPMENT IN UKRAINE**

Vasyl Stefanyk Precarpathian National University,
Ministry of Education and Science of Ukraine,
Department of finance,

Shevchenko str., 57, Ivano-Frankivsk,
76018, Ukraine,
tel.: 0342752391,
e-mail: kfin@pu.if.ua

Annotation. In the article amount and structure of international financial assistance, which is granted for projects of our country and its regions' economic development, is considered. The importance of the international organizations and foreign countries' funds involvement in times of economic crisis and budgets shortages is grounded. The effects and effectiveness of financial resources, that are granted to Ukraine in the framework of international projects financing is analysed. The main disadvantages in attracting and expenditure of international financial assistance are revealed. Perspectives of financial cooperation between Ukraine and foreign countries and international organizations in the field of regional economic development are suggested.

Key words: international financial assistance, grants, international projects, economic development.

Вступ. В умовах інтеграції України до світового економічного простору міжнародне співробітництво набирає усе більшого значення для розвитку економіки нашої держави та її регіонів. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом підписана в 2014 році відкриває нові можливості для отримання значної фінансової підтримки від міжнародних організацій та окремих країн. В період економічної кризи, коли бюджетних ресурсів для фінансування економічного розвитку регіонів недостатньо, пріоритетним для державних та місцевих органів влади виступає завдання із залучення коштів із зовнішніх джерел, а зокрема і від міжнародних організацій. Водночас, країни-члени Європейського Союзу зацікавлені в зміцненні економіки України як сусідської держави, економічні відносини з якою чинять вплив на їхній соціально-економічний розвиток.

Проблемам залучення міжнародної фінансової підтримки соціально-економічного розвитку України та її регіонів приділяли такі вітчизняні науковці як В. Геєць, В. Гарагонич, О. Мотузко, В. Шемаєв, О. Ромодан та інші. Донорами міжнародної фінансової допомоги ведуться системні дослідження результатів використання наданих коштів та публікуються у звітах. В цих документах неодмінною складовою є рекомендації для покращення подальшої співпраці в відповідному напрямку.

Незважаючи на значний обсяг напрацювань вітчизняних науковців та зарубіжних експертів щодо даної проблематики, вважаємо, що подальших досліджень потребує питання залучення та ефективності використання міжнародної фінансової допомоги для економічного розвитку регіонів, як безпосередніх учасників інвестиційного процесу, особливо в умовах економічної кризи, коли додаткові кошти з зовнішніх джерел вкрай необхідні.

Постановка завдання. Метою дослідження є проведення аналізу впливу міжнародної фінансової допомоги на економічний розвиток нашої держави та регіонів зокрема, а також визначити основні недоліки та запропонувати можливі напрямки підвищення ефективності її залучення та використання.

Результати. В період економічної та політичної кризи в Україні зарубіжні країни та міжнародні організації докладають значних зусиль для її підтримки. Ключову роль за даних умов відіграє міжнародна фінансова допомога, яка надається у вигляді кредитів та міжнародної технічної допомоги.

Міжнародна технічна допомога – фінансові та інші ресурси та послуги, що відповідно до міжнародних договорів України надаються донорами на безоплатній та безповоротній основі з метою підтримки України.

Міжнародна технічна допомога може залучатись у вигляді:

- будь-якого майна, необхідного для забезпечення виконання завдань проектів (програм), яке ввозиться або набувається в Україні;
- робіт і послуг;
- прав інтелектуальної власності;
- фінансових ресурсів (грантів) у національній чи іноземній валюті;
- інших ресурсів, не заборонених законодавством, у тому числі стипендій [1].

Варто зазначити, що найбільш поширеною формою міжнародної фінансової допомоги є гранти. За визначенням Європейського Союзу (ЄС), грант – це фінансове пожертвування/некомерційний платіж з бюджету ЄС або Європейського фонду розвитку надавачем гранту бенефіціару для фінансування: 1) заходів, спрямованих на сприяння досягненню цілей політики ЄС; 2) діяльності (тобто поточних витрат) суб'єкта господарювання, яке має загальноєвропейське значення і підтримує політику ЄС [15].

Всіх донорів, які надають допомогу Україні у вигляді кредитів та міжнародної технічної допомоги пропонуємо умовно поділити на такі три групи:

1) міжнародні фінансові організації (Міжнародний банк реконструкції та розвитку, Європейський банк реконструкції та розвитку, Європейський інвестиційний банк, Міжнародна фінансова корпорація),

2) міжнародні нефінансові організації та об'єднання (Європейський Союз, Рада Європи, Організація Об'єднаних націй, Організація економічного співробітництва та розвитку, галузеві агентства Європейського Союзу),

3) окремі країни світу (Сполучені Штати Америки, Канада, Японія, Швеція, Швейцарія, Німеччина, Польща, Великобританія та інші) [2, с. 42].

В нашому дослідженні основний акцент буде зроблено на аналізі проектного фінансування економічного розвитку України міжнародними організаціями та зарубіжними країнами. Безумовно, що кошти, надані Міжнародним валютним фондом, який є основним кредитором нашої держави, відграють основну роль в стабілізації стану економіки нашої держави, проте переважно така допомога надається у вигляді позик для подолання проблем з платіжним балансом та не має цільового спрямування, що унеможливорює визначення їх впливу на конкретній економічні параметри на регіональному рівні.

Значущість залучення фінансових ресурсів міжнародних організацій та розвинутих країн світу для вітчизняної економіки засвідчує обсяг наданих коштів. Основними кредиторами є Міжнародний банк реконструкції та розвитку, який в 2013 році виділив 2340,1 млн. грн. на реалізацію 12 інвестиційних програм, Європейський банк реконструкції та розвитку надав 694,3 млн. грн. позики на реалізацію 4 програм, Європейський інвестиційний банк – 903 млн. грн. на реалізацію одного проекту [3].

Найбільший обсяг міжнародної технічної допомоги від початку двохсторонньої співпраці Україна отримала від Сполучених Штатів Америки, а саме 1 331,02 млн. дол. США (рис. 1).

Варто зазначити, що за останні роки структура портфелю проектів, які фінансуються за рахунок міжнародних фінансових організацій, в першу чергу Світового банку, змінилася в бік збільшення частки проектів економічного спрямування. Портфель проектів України зі Світовим банком спрямовано на підтримку ключових напрямів економічних реформ, а саме: структурну перебудову базових галузей економіки, реформування фінансового та банківського секторів, охорону навколишнього природного середовища. Крім цього, кошти Світового банку спрямовуються на фінансування інвестиційних проектів в електроенергетиці, житловому та комунальному господарстві, соціальному секторі [5].

Одним з напрямків залучення коштів для розвитку економіки регіонів є співробітництво з міжнародними нефінансовими організаціями, такими як Європейський Союз,

Рада Європи, Організація економічного співробітництва і розвитку (ОЕРС), ООН та інші.

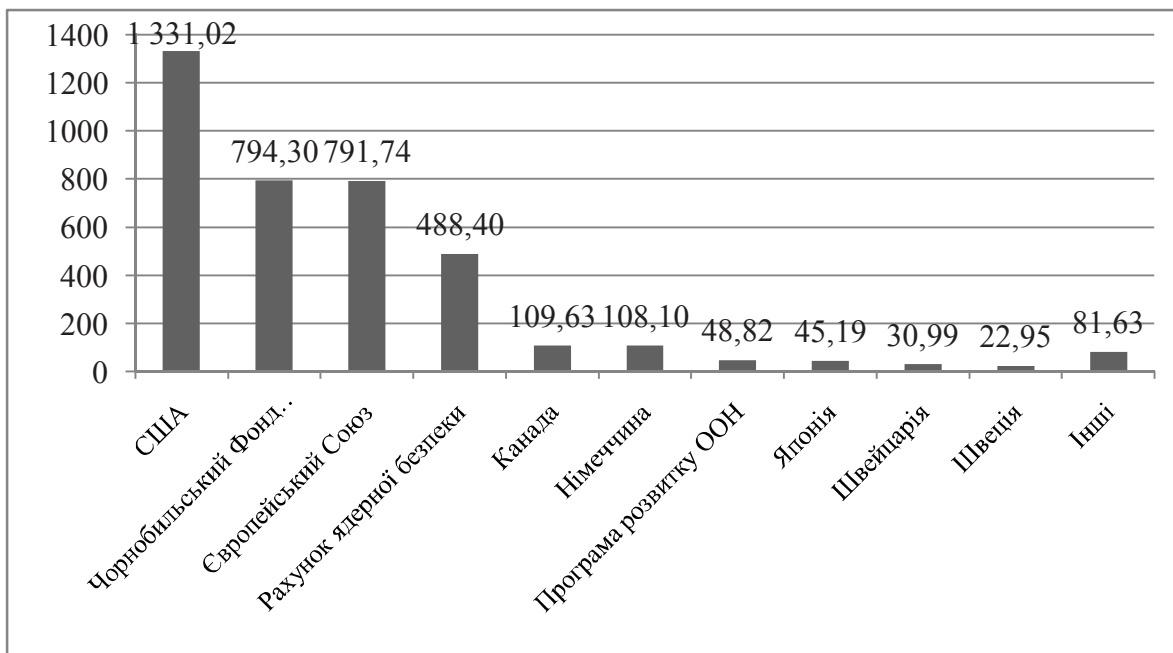

Рис. 1. Обсяги наданої міжнародної фінансової допомоги Україні, млн. дол. США*

*Складено автором на основі [4]

Основним міжнародним донором України є Європейський Союз. Раніше допомога Україні здійснювалася в рамках програми TACIS (Технічна підтримка добробуту незалежних країн). За даними Європейської комісії, Україні, згідно затверджених індикативних програм надано 232,5 млн. євро за період 1998–2002 років. В 2003 році Європейська Комісія оприлюднила документ, в якому проведено оцінку ефективності програми TACIS. Вищезазначена оцінка визначає, що, в цілому, відповідність підтримки за програмою TACIS була високою та відповідала потребам. Однак, особливо протягом перших років, управління програмою, в основному, здійснювалось із застосуванням підходу “зверху-вниз”. Більш того, Національні Індикативні програми характеризувались тенденцією до надмірної деталізації, яка обмежувала можливості адаптації проектів на стадії визначення, з тим, щоб вони гнучко відповідали потребам, які виникають [6].

Результати дослідження стали основою при розробці індикативних програм на наступні періоди. Як бачимо з табл. 1 основними пріоритетними напрямками в 2003–2006 роках були підтримка інституційної, правової та адміністративної реформи, підтримка приватного сектору і сприяння економічному розвитку та допомога у подоланні негативних соціальних наслідків перехідного періоду. В 2007–2013 роках акцент з прямої підтримки приватного сектору та соціального забезпечення перемістився на інфраструктурну та адміністративно-правову розбудову.

Однією з основних рекомендацій для подальшої співпраці Європейського Союзу та України в доповіді «Оцінка стратегії Європейської комісії щодо України» було використання децентралізації, що передбачає більшу активність органів місцевого самоврядування в реалізації проектів соціально-економічного розвитку регіону. Це зумовлено тим, що діяльність з реалізації проектів та програм повинна бути зосереджена на найбільш зацікавленій стороні [7].

Враховавши основні недоліки попередніх програм конкретні стратегічні та поточні національні програми розробляються враховуючи нові принципи співпраці. Основним нововведенням стала обов'язкова вимога співфінансування проєктів заявником в частці не менше 10%. Це мало б збільшити відповідальність всіх учасників за реалізацію та кінцеві результати проєкту, а також викликати відчуття причетності до покращення соціально-економічного стану території.

Таблиця 1

Програми фінансової підтримки України Європейським Союзом*

Програма	Пріоритетні напрями	Індикативний бюджет, млн. євро
Програма дій Тасіс для України 2003	1. Інституційна, правова та адміністративна реформи	22,0
	2. Підтримка приватного сектору та сприяння економічному розвитку	8,0
	3. Допомога у подоланні негативних соціальних наслідків перехідного періоду	7,0
	4. Програми підтримки невеликих проєктів	13,0
	Разом	50,0
Національна індикативна програма Тасіс для України 2004–2006	1. Інституційна, правова та адміністративна реформи	110,0
	2. Підтримка приватного сектору та сприяння економічному розвитку	60,0
	3. Допомога у подоланні негативних соціальних наслідків перехідного періоду	42,0
	Разом	212,0
Національна індикативна програма України на 2007–2011 роки	1. Підтримка демократичного розвитку та належного управління	148,2
	2. Підтримка регулятивної реформи та розбудови адміністративного потенціалу	148,2
	3. Підтримка розвитку інфраструктури	197,6
	Разом	494
Національна індикативна програма для України на 2011–2013 роки	1. Належне управління і верховенство права	94-141
	2. Підготовка до підписання угоди про Асоціацію України і ЄС (включаючи поглиблення і поширення зони вільної торгівлі)	117,5–164,5
	3. Сталий розвиток	211,5–258,527
	Разом	470,050

* Складено автором на основі [6]

В зв'язку з тим, що Україна стала на шлях європейських реформ, для неї затверджено значний пакет фінансової допомоги на період 2014–2020 роки (табл. 2).

Найбільшу частку займають так звані парасолькові програми, які функціонують за принципом «більше за більше», згідно з яким обсяг наданої допомоги залежить від кроків країни-реципієнта назустріч демократичним ринковим перетворенням та виконання зобов'язань, які на себе взяла країна при підписанні договору [2].

Обсяги допомоги Європи Україні*

<i>Джерело</i>	<i>Планова сума, млн. євро</i>
Загальна допомога розвитку (гранти)	1,565
Двохстороння допомога, де	
Річна програма дій на 2014 рік	140–200
Річні програми дій на період 2015–2020 роки	780
Парасолькові програми («більше за більше») на 2014–2020 роки	240–300
Інвестиційний інструмент добросусідства	200–250
Інструмент сприяння стабільності і миру	20
Спільна зовнішня політика і політика безпеки	15
Макрофінансова допомога (кредити)	
Європейський інвестиційний банк	до 3 000
Європейський банк реконструкції та розвитку	5 000
Разом	11 175

*Складено автором на основі [8]

За даними Міністерства економічного розвитку та торгівлі за рахунок коштів допомоги ЄС на 2015 рік планується започаткувати програму на підтримку малого та середнього підприємництва в Україні. А також така допомога буде спрямовуватись на підтримку політичної та економічної інтеграції України до ЄС орієнтовно за такими трьома пріоритетними напрямками:

- 1) Реформування системи юстиції та державне управління;
- 2) Розвиток торгівлі та приватного сектора;
- 3) Енергетика (енергоефективність) [4].

На сьогодні формуються нові фінансові та інституційні важелі, за допомогою яких ЄС здатен більш ефективно впливати на формування безпосереднього сусіда, насамперед, щодо поширення ефективних правових форм управління, підвищення конкурентоспроможної ринкової економіки на прикордонних територіях, розповсюдження у безпосередньому прикордонні європейських цінностей, пов'язаних з добробутом і стабільністю [9, с. 94].

Розвиток міжрегіонального та транскордонного співробітництва визначений як пріоритетний напрям Державною стратегією регіонального розвитку на період до 2020 року [10].

В 2013 році розпочалася підготовка програм прикордонного співробітництва в рамках Європейського інструменту сусідства на 2014–2020 роки. Україна буде приймати участь у 4 спільних операційних програмах прикордонного співробітництва Європейського інструменту сусідства на 2014–2020 роки, а саме “Польща – Україна – Білорусь”, Угорщина – Словаччина – Румунія – Україна”, “ Румунія – Україна” та “Басейн Чорного моря”, які будуть поширюватися на 14 областей України (табл. 3).

Нові можливості із залучення коштів ЄС відкриваються перед Україною як асоційованим членом із запровадженням програми «Горизонт-2020», призначеної об'єднати фінансування досліджень та інновацій в ЄС. Ця програма буде діяти в період з 2014 по 2020 рр. та спрямована на полегшення виконання науково-дослідних та інноваційних робіт і підвищення їх ефективності, а також стимулювання зростання та вищої зайнятості.

Таблиця 3

Програми прикордонного співробітництва України та сусідніх країн в рамках Європейського інструменту сусідства 2014 – 2020 років*

Назва програми	Індикативний бюджет	Регіони, на які розповсюджується програма
“Польща – Україна – Білорусь”	175,799 млн. євро.	Волинська, Закарпатська, Львівська області – в якості основних регіонів; Рівненська, Тернопільська, Івано-Франківська області – в якості додаткових регіонів.
“Угорщина – Словаччина – Румунія – Україна”	73,952 млн. євро.	Закарпатська, Івано-Франківська області – в якості основних регіонів; Чернівецька область – в якості додаткового регіону.
”Україна – Румунія”	60 млн. євро.	Одеська, Чернівецька, Івано-Франківська та Закарпатська області – в якості основних регіонів; Вінницька, Тернопільська та Хмельницька області – у якості додаткових регіонів.
“Басейн Чорного моря”	39, 039 млн. євро	Одеська, Херсонська, Миколаївська, Запорізька та Донецька області.

*Складено автором на основі [4]

Бюджет програми “Горизонт 2020” буде складати 87740 мільйонів євро та розподілятиметься за такими напрямками:

1. “Передова наука” – 27818 мільйонів євро;
2. “Лідерство у промисловості” – 20280 мільйонів євро;
3. “Суспільні виклики” – 35888 мільйонів євро [11].

Значна кількість проектів розвитку нашої держави та її регіонів реалізується міжнародними організаціями. Прикладом вдалих практик є Проект «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду» (Програма Розвитку ООН), Проект «Стратегія секторної конкурентоспроможності для України», «Створення умов для започаткування схеми гарантування кредиту для малих і середніх підприємств в агробізнесі» (ОЕСР), Програма «Підтримка політики регіонального розвитку в Україні» (ЄС), «Програма розвитку державно-приватного партнерства» (ЄС) та інші [2, с. 69].

До підтримки ринкових перетворень та підтримки економіки регіонів України долучаються такі країни світу як Сполучені Штати Америки, Німеччина, Швейцарія, Швеція, Канада, Данія, Польща, Японія та інші через прямі міждержавні угоди та організації економічного співробітництва. Кількість проектів, які профінансовані ними надзвичайно велика.

Наявність великої кількості проектів, які фінансуються за кошти міжнародних організацій та іноземних країн відкриває перед нашою державою можливість стимулювати внутрішні інвестиції, бюджетні чи приватні, в вітчизняну економіку. Однак, не завжди простежується тісний взаємозв’язок між обсягом наданої фінансової допомоги та очікуваними результативними показниками.

На нашу думку, основна причина полягає в недостатній готовності нашої держави та її регіонів як суб’єктів транскордонного співробітництва прийняти міжнародну фінансову допомогу, як таку, що має дати поштовх інвестиційній діяльності, а не фінансувати її на постійній основі. Про це свідчать такі факти:

1. Відсутність належного інституційного середовища для розробки та впровадження проектів в рамках програм, запропонованих міжнародними організаціями. На

жаль, в Україні немає сформованих дієздатних агенцій регіонального розвитку, які б були компетентними в розробці проектів під зарубіжні гранти.

Указом Президента України в 2011 році створене Державне агентство з інвестицій та управління національними проектами України (Держінвестпроект України), яке є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади із забезпечення реалізації державної політики у сфері інвестиційної діяльності та управління національними проектами (стратегічно важливими проектами, що забезпечують технологічне оновлення та розвиток базових галузей реального сектору економіки України) [12]. Держінвестпроект України має свої представництва в кожному регіоні – Місцеві регіональні центри з інвестицій та розвитку. Проте основним об'єктом їх діяльності є національні проекти. Розробка ж проектів для участі в міжнародних грантах суттєво відрізняється від розробки та управління національними проектами.

2. Відсутність при регіональних органах влади центрів моніторингу питань міжнародного співробітництва, які були б здатні розповсюдити інформацію про можливості залучення грантів серед потенційних бенефіціарів та провести консультації щодо вимог до учасників та власне самих проектів у конкурсі на виділення коштів з фондів міжнародної фінансової допомоги. Очевидно, що на рівні органів місцевого самоврядування, неурядових організацій, освітніх закладів та підприємств немає кадрів, які б мали належний професійно-кваліфікаційний рівень для отримання цієї інформації самостійно. Тренінги та навчання з підготовки проектів на участь в конкурсі на отримання міжнародних грантів та програм проводять самі організації – донори. Проте коло учасників таких заходів обмежена та, зважаючи на досить нетривалий курс, неможливо охопити всі проблемні питання в підготовці проектів.

3. Дефіцит фінансових ресурсів для розробки та співфінансування проектів в рамках міжнародної допомоги. В вимогах до більшості проектів передбачена умова фінансової участі бенефіціара. Це обмежує можливості участі місцевих громад, громадських організацій чи підприємств навіть у мікропроектах, через обмеженість власних фінансових ресурсів. Як наслідок, фінансові потоки від міжнародної допомоги надходять до регіонів чи міст з достатньо великими бюджетами. Відсутність спеціального фонду підтримки таких ініціатив на рівні сіл, селищ, малих міст чи індивідуальних заявників позбавляє економіку регіону значних зовнішніх фінансових вливань. Хоча вже зараз певна робота із забезпечення участі місцевих органів влади у співфінансуванні таких проектів ведеться. Так, змінами до Бюджетного кодексу в 2015 році склад видатків, що можуть здійснюватися з усіх місцевих бюджетів доповнено видатками на реалізацію програм допомоги і грантів міжнародних фінансових організацій та Європейського Союзу [13].

4. Слабкі зв'язки між органами влади, громадськими організаціями, науково-дослідними та освітніми закладами та бізнесом. Зусилля цих суб'єктів могли б дати синергетичний ефект в участі у конкурсному відборі на отримання фінансової допомоги від міжнародних донорів. Так, центральні та місцеві органи влади отримують інформацію про відкриті програми, науково-дослідні установи та освітні заклади мають достатній кадровий потенціал для розробки проектної документації та техніко-економічного обґрунтування, приватних сектор та громадські організації можуть стати платформою для реалізації конкретних проектів (zareestrovаний суб'єкт підприємницької діяльності, рахунки в банках, існуючий механізм виробничої та іншої комерційної діяльності тощо). Співпраця та кооперація цих суб'єктів може принести вигоду не тільки кожному з цих учасників, але для економіки регіону загалом.

5. Недоліки зовнішнього характеру. Надавачі фінансової допомоги не завжди системно підходять до вибору пріоритетних напрямів програм розвитку. Так, досить часто вони не співпадають з напрямами, визначеними в стратегії соціально-

економічного конкретного регіону. Зважаючи на велику кількість програм та донорів міжнародної фінансової допомоги одні і ті ж регіони отримують кошти від різних організацій на одну і ту ж сферу. Як зазначає О.М. Мотузка продуктами проектів міжнародної технічної допомоги, що здійснюються в Україні, у більшості випадків є лише рекомендації, до того ж не завжди якісні, без реальних механізмів та інструментів їх впровадження [14, с. 190].

Висновки. Вбачаємо за доцільне налагодити інституційне забезпечення участі та реалізації міжнародних програм та проектів на регіональному рівні, що має супроводжуватися кадровою підготовкою в сфері розробки та управління проектами. Вдосконалити систему доступу та поширення інформації між потенційними бенефіціарами, а також передбачити забезпечення їх консультаційними та іншими послугами. Можливим є створення Координаційних центрів при місцевих виконавчих органах. Потребує покращення існуюча практика моніторингу за ефективністю витрачання наданих фінансових ресурсів в рамках міжнародної технічної допомоги та встановлення відповідальності за кінцеві результати реалізованих проектів.

Поряд з організаційними перешкодами для отримання коштів міжнародної фінансової допомоги має бути подолана основна причина – брак у заявників фінансових ресурсів для фінансування розробки проекту та співфінансування його реалізації. Вважаємо, що витрати на проектування та співфінансування повинні взяти на себе місцеві органи влади за рахунок коштів місцевих бюджетів.

1. Про створення єдиної системи залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги Кабінет Міністрів України; Постанова, Порядок від 15.02.2002 № 153 – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/153-2002-%D0%BF>.
2. Вусятицька М. П. Міжнародна фінансова підтримка регіонального розвитку в Україні / М.П. Вусятицька «Фінансово-економічна стратегія розвитку в умовах євроінтеграційних процесів: аспекти сталості та безпеки» збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції, Чернігів, 5–6 листопада 2014 року. у 2-х частинах. частина 1. – Чернігів: ЧНТУ, 2014. – 164 с. С. 42–43.
3. Інформація щодо кредитів (позик), що залучаються державою до спеціального фонду Державного бюджету України від іноземних держав, банків і міжнародних фінансових організацій для реалізації інвестиційних програм (проектів)/ Офіційний сайт Державної казначейської служби України. – Режим доступу: <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=212666>.
4. Співробітництво з міжнародними фінансовими організаціями та залучення міжнародної технічної допомоги / Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі. – Режим доступу <http://www.me.gov.ua/>.
5. Співробітництво України з міжнародними фінансовими інституціями у 2014 році / Офіційний сайт Міністерства зовнішніх справ. – Режим доступу: <http://mfa.gov.ua/ua/about-ukraine/economic-cooperation/ifo-projects>.
6. National Indicative Programme (NIP) – Режим доступу: http://eeas.europa.eu/ukraine/docs/index_en.htm
7. Report on the Evaluation of the Commission's Country Strategy for Ukraine. - Режим доступу: http://ec.europa.eu/europeaid/how/evaluation/evaluation_reports/reports/tacis/951643_en.pdf.
8. Європейський інструмент сусідства та партнерства – Україна. Стратегія ЄС щодо України на період 2007 – 2013 рр. – Режим доступу: http://ec.europa.eu/europeaid/country-strategy-paper-2007-2013-ukraine_en.
9. Гарагонич В. Роль транскордонного співробітництва в реалізації Україною “політики сусідства” з Європейським Союзом [Електронний ресурс] / В. Гагаронич. – Режим доступу: dspace.tnpu.edu.ua/handle/123456789/1344.
10. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року: Постанова Кабінету Міністрів від 6 серпня 2014 р. № 385 2015 [Електронний ресурс] / Кабінет Міністрів України – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-%D0%BF>.
11. Horizon 2020 Ukraine. Мережа контактних пунктів. Режим доступу: <http://h2020.link/download/other/Horizon2020.pdf>.

12. Про Державне агентство з інвестицій та управління національними проєктами України: Указ Президента України від 12.05.2011 № 583/2011 / Урядовий кур'єр. – 2010 – № 97.
13. Бюджетний кодекс України: закон України від 08.07.2010 №2456-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 50–51. – 572 с.
14. Мотузка О. О. Передумови статистичного вимірювання результативності міжнародної технічної допомоги / О. О. Мотузка // Вісник КНУТД. – 2009. – № 6. – С. 188–193.
15. Офіційний сайт Європейського союзу – Режим доступу: <http://europa.eu>.

References

1. Ukraine. The Cabinet of Ministers of Ukraine. *On the creation of unified system of, attraction, usage and monitoring of international technical assistance*. Kyiv, 2002. Web. 26 Feb. 2015 <<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-%D0%BF>>.
2. Vusyatyt'ska, M. "International financial assistance for regional development in Ukraine." *The financial and economic development strategy in terms of European integration processes: Aspects of sustainability and security: Digest of International Scientific Conference, CHNTU 5-6November, 2014*. Chernihiv, 2014. 42-43. Print.
3. "Information on credits (loans), attracted by the state to the Special Fund of the State Budget of Ukraine from foreign states, banks and international financial institutions for realization of investment programs (projects)." State Treasury of Ukraine. Web. 26 Feb. 2015 <<http://www.treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=212666>>.
4. "Cooperation with international financial institutions and attracting international technical assistance." The Ministry of Economic Development and Trade. Web. 26 Feb. 2015 <<http://www.me.gov.ua/>>.
5. "Ukraine cooperation with international financial institutions in 2014" The Ministry of Foreign Affairs. Web. 26 Feb. 2015 <<http://mfa.gov.ua/ua/about-ukraine/economic-cooperation/ifo-projects>>.
6. "National Indicative Programme (NIP)." European Union External Action Web. 26 Feb. 2015 <http://eeas.europa.eu/ukraine/docs/index_en.htm>.
7. European Commission. "Report on the Evaluation of the Commission's Country Strategy for Ukraine" June 2003 Nysdam Office Park Belgium (2003): 128. Web.
8. European Commission. *European Neighbourhood and Partnership Instrument for Ukraine. Country strategy paper 2007-2013 – Ukraine*. Web. 26 Feb. 2015 <http://ec.europa.eu/europeaid/country-strategy-paper-2007-2013-ukraine_en>.
9. Harahonych, B. "Role of cross-border cooperation in the implementation of Ukraine "neighborhood policy" with the European Union" Web. 26 Feb. 2015 <dspace.tnpu.edu.ua/handle/123456789/1344>.
10. Ukraine. The Cabinet of Ministers of Ukraine "On approval of the National Strategy for Regional Development until 2020". Kyiv, 2014. Web. 26 Feb. 2015 <<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-%D0%BF>>.
11. Horizon 2020 Ukraine. The network of contact points. Web. 26 Feb. 2015 <<http://h2020.link/download/other/Horizon2020.pdf>>.
12. Ukraine. The President of Ukraine. "On State Agency of Investments and National Projects of Ukraine". Decree of the President of Ukraine. Kyiv, 2011. Web. 26 Feb. 2015 Accessed. <<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/583/2011>>.
13. Ukraine. Verhovna Rada of Ukraine. *Budgetary Code of Ukraine*. Kyiv, 2010. Web. 26 Feb. 2015 <<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>>.
14. Motuzko, O. "Background for statistical measure of international technical assistance." *Bulletin KNUTD* 6 (2009): 188-193.
15. Europa – European Union website Web. 26 Feb. 2015 <<http://europa.eu>>.

Рецензенти:

Ткачук І.Г. – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»;

Криховецька З.М. – кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».